

Természettudomány karácsonyi vacsorához

A Royal Institution karácsonyi előadásai a tudományos ismereteket izgalmas módon, látványos bemutatókkal és interaktív elemekkel teszik hozzáférhetővé mindenki számára, és évtizedek óta a tudományos ismeretterjesztés egyik legfontosabb eseményének számítanak. A 2024-es előadás-sorozat közép-pontjában a táplálkozástudomány állt, ez a karácsonyi ünnepi szokásoktól amúgy sem áll távol. Előadója a brit médiában Dr. Chris néven ismeretterjesztő szakértőként gyakran szereplő orvos, Christoffer Rodolphe van Hoogenhouck-Tulleken volt. De az is lehet, hogy szándékosan megtévesztették a hallgatóságot ikertestvérével, Alexander Gerald van Hoogenhouck-Tullekennel, aki szintén orvos és médiaszemélyiség. Bárki tartotta is a háromrészes előadás-sorozatot, elsősorban arra koncentrált, hogyan hat a táplálkozás az emberi test működésére és egészségére. A felvétel megtekinthető a Royal Institution hivatalos weboldalán: <https://www.rigb.org/christmas-lectures/watch-2024-christmas-lectures>.

Az első előadásban Dr. van Tulleken az étel útját követte a szájjüregtől a bélrendszerig, bemutatva a táplálkozás fiziológiai folyamatait. A közönség megtanulhatta, hogyan érzékeljük az ízeket, milyen szerepet játszanak az alapvető tápanyagok, és hogyan bontja le a szervezetünk a bevitt élelmiszert energiává. A bemutató során szemléltették a gyomor és a belek működését, a résztvevők pedig interaktív módon kapcsolódhattak be az eseményekbe. Az előadás rávilágított arra, hogy az étkezés nem csupán az ízek élvezetéről szól, hanem testünk egészségét és működését is alapvetően meghatározza.

A második rész a test és az étel kapcsolatára koncentrált. Az előadó részletesen ismertette, hogyan nyerünk energiát az ételből, és milyen mechanizmusok biztosítják a szervezetünk működését, külön kiemelve a mitokondriumok szerepét. A bemutató

gyakorlati példákon keresztül ismertette a tápanyaghiány következményeit, illetve a táplálkozás hatását az emberi test felépítésére. Az előadás során a diákok láthatták, hogyan reagál a test különböző anyagokra, és hogyan lehet a táplálkozástudományt a mindennapi életben is hasznosítani: a betegségek jelentős része megfelelő étrend révén megelőzhető.

A harmadik előadás a táplálkozás evolúcióját és társadalmi hatásait helyezte előtérbe. Dr. Chris bemutatta, hogyan alakultak ki a mai étkezési szokások, milyen hatással volt rájuk az ipari élelmiszer-termelés, és miként befolyásolják a társadalmi és környezeti tényezők a táplálkozásunkat. A közönség megtudhatta, hogy az étkezés nemcsak a testünkre, hanem az egész bolygóra, az ott zajló folyamatok fenntarthatóságára is kulcsfontosságú hatással van. Az előadásban külön figyelmet kapott az is, hogyan használhatjuk a tudományos ismereteket a helyes étrend kialakításához, és miként lehet az egészségtudatos étkezést a mindennapi élet szerves részévé tenni. A mondanivaló szemléltetéséhez egy bő négy méter hosszú, szalagos tigrispiton is az előadó segítségével csúszott.

A 2025-ös karácsonyi előadás-sorozat különleges évfordulót jelent, hiszen a Royal Institution karácsonyi előadásai éppen 200 évesek lesznek. A jubileumi előadásokat Dr. Dame Maggie Aderin-Pocock, űrtudós és a BBC Sky at Night műsorvezetője tartja, s az űrkutatás legújabb eredményeit és a világegyetem megértésében történt forradalmi áttöréseket mutatja be. A közönség bepillantást nyerhet a James Webb Űrtávcső legújabb felfedezéseibe, és megismerkedhet a Hold és a Mars kutatásának legfrissebb eredményeivel. A részletek a Royal Institution hivatalos weboldalán olvashatók:

<https://www.rigb.org/2025-christmas-lectures>.

Lente Gábor

